

מתקופת תשרי, ואין צריכין לעבר את השנה. ולכן אומר שאם תקופת ניסן נופלת ביום ט"ז ניסן, שאז לפי החשבון תיפול תקופת תשרי בכ"א — אין מעברין.

ובקיצור: אם תקופת תשרי נופלת בכ"א תשרי, לרבי יהודה — מעברין, ולרבי יוסי — אין מעברין.

ועתה הגמרא ממשיכה לבאר את הברייתא: [וכבר מבואר לעיל, שלכאורה ישנה סתירה בדברי רבי יוסי].

אמר מר, שנינו בברייתא, שרבי יוסי אומר, אם התקופה חסרה **ששה עשר** יום לפני החג, והתקופה נופלת בי"ז תשרי — **אין מעברין**.

ומקשה הגמרא: **אלא**, אם אמר: **ששה עשר** יום לפני החג — **הוא דלא** מעברין, ונדייק: **הא שיבסר**, אם התקופה של תמוז נגמרת בשבעה עשר יום בתשרי, והתקופה של תשרי נופלת בי"ח, **ותמניסר**, אם התקופה של תמוז נגמרת בשמונה עשר יום, והתקופה של תשרי נופלת בי"ט [וכן י"ט, והתקופה נופלת בכ', וכן כ' והתקופה נופלת בכ"א], סובר רבי יוסי **שמעברין**.

ולמה נעבר, **והאמר** הרי רבי יוסי עצמו אמר ברישא: **ששה עשר לפני הפסח** — **אין**, אז אכן מעברין, כי אז תפול תקופת תשרי בכ"ב בתשרי, ואז אין אפילו מקצת חול המועד בתקופת תשרי. אבל **בציר**, פחות מכך, דהיינו אם תפול תקופת ניסן בחמשה עשר יום לחודש ניסן, **לא** מעברין. שאז תפול תקופת תשרי בכ"א בתשרי — לפי החשבון — ודי בכך, כי הוא סובר שדי בכך שמקצת חול המועד תהיה בתקופת תשרי, וכל שכן אם תפול תקופת ניסן בי"ד בניסן, בי"ג,

בי"ב, שאז תיפול תקופת תשרי בכ' י"ט וי"ח, שאין מעברין, ולמה אמר בסיפא שמעברין.

ומתרצת הגמרא: **לא!** הפירוש בברייתא אינו כמו שסבר המקשן, אלא, **אידי ואידי**, בין ברישא ובין בסיפא, סובר רבי יוסי: **אין מעברין**. ובאמת אפילו אם תקופת תמוז חסירה עשרים יום, ותקופת תשרי מתחילה ביום כ"א תשרי אין מעברין. ולמה אמר בסיפא "ששה עשר", **ואידי דתנא רישא ששה עשר לפני הפסח**, ושם הכוונה במדויק ששה עשר, ולא מאוחר יותר, כמו שביארנו, לכן — **תנא נמי**, שנה כמו כן בסיפא **ששה עשר לפני החג**, כדי שיהיה הנוסח דומה, אך אין זה מדויק, כי כך יהיה הדין גם אם תקופת תשרי חסרה עשרים יום, והתקופה נופלת בכ"א תשרי.

הגמרא ממשיכה לפרש את הברייתא:

שנינו בברייתא: **רבי שמעון אומר**: אף אם התקופה חסרה **ששה עשר** יום לפני החג, דהיינו שתקופת תשרי נופלת בי"ז בתשרי — **מעברין**.

ומקשה הגמרא: **היינו תנא קמא!** הרי זו היא דעתו של תנא קמא, ובמה חולק רבי שמעון עליו! ?

ומתרצת הגמרא:

איכא בינייהו, יש חילוק בין תנא קמא לרבי שמעון בכך, שאחד מהם סובר **יום תקופה מתחיל**. והשני סובר **יום תקופה גומר**.

כלומר, שניהם מדברים על יום ששה עשר בתשרי, ושניהם סוברים ש"כוליה חג בעינן"

ומתרצת הגמרא: אחרים אינם מדברים בתקופת תשרי, כסברת המקשן, אלא בתקופת ניסן. שהם סוברים שתקופת ניסן, שהיא תקופת אביב, צריכה להיגמר עד חמשה עשר בניסן, ואם תקופת ניסן תיפול בחמשה עשר בניסן, צריכין לעבר, כמו שיבואר הטעם.

אמר רב שמואל בר רב יצחק: אחרים — בתקופת ניסן קיימי, דבריהם נאמרו על תקופת ניסן, דכתיב "שמור את החדש האביב", ודורשים: שמור אביב של תקופה, דהיינו תקופת ניסן, שיהא בחדש ניסן, "חודש" מלשון חידוש, שבכל זמן שהלבנה מתחדשת והולכת, שהוא עד עבור ארבעה עשר בחודש [שביום חמשה עשר מתיישנת והולכת ונחסרת] תפול התקופה.

ולפי פירוש זה, מתפרשים דברי אחרים, כך: אין השנה מתעברת אם התקופה נמשכת ונופלת ביום ארבעה עשר בניסן, שהוא מיעוטו של חדש, אבל אם תקופת ניסן נופלת בחמשה עשר בניסן — מתעברת.

ועל ביאור זה בדברי אחרים מקשה הגמרא: מה בכך שהתקופה נופלת בחמשה עשר בניסן? והרי אפשר לעבר את חדש אדר, ולעשותו חדש מלא של שלושים יום [ועיין הערה א בעמוד א], וידחו ימי ניסן, ותפול התקופה ביום ארבעה עשר לחודש ניסן, ולמה צריכים לעבר חדש שלם בשביל חסרון של יום אחד.

וליעבריה לחודש אדר⁽²⁾.

שיחול בתקופת תשרי, אלא שתנא אחד מביניהם, סובר שיום תקופה, שהוא יום ששה עשר, מתחיל את תקופת תשרי. ולכן אין מעברין, כי כל ימי חול המועד יהיו בתקופת תשרי. ואילו התנא השני סובר שיום תקופה, שהוא כאמור, יום ששה עשר, גומר את תקופת תמוז, ותקופת תשרי תתחיל רק למחרתו, ביום י"ז, ואין כל ימי חול המועד בתקופת תשרי, ולכן — מעברין.

ולא מסיימי, אין סימן ברור ומוגדר מי מבין שניהם אמר שתקופה חסרה ששה עשר יום, ומי אמר תקופה נופלת ביום ששה עשר.

הגמרא ממשיכה לבאר את הברייתא:

שנינו בברייתא: אחרים אומרים: מיעוטו — וכמה מיעוטו? ארבעה עשר יום.

ומקשה הגמרא: אף אם אחרים רוצים לומר שהתקופה חסרה ארבעה עשר יום, והתקופה נופלת ביום חמשה עשר, ואף אם סוברים שיום תקופה שייך לתקופת תמוז, הרי יום ששה עשר — שהוא יום ראשון של חול המועד — הוא כבר בתקופת תשרי, ולמה צריכין לעבר.

מאי קסברי, מה סוברים אחרים?

אי קסברי, אפילו אם הם סוברים שיום תקופה גומר, שהוא יום חמשה עשר בתשרי, ואם אפילו סוברים: כוליה חג בעינן, קשה: **האיכא** הרי ישנו לכל חול המועד של החג בתקופת תשרי.

התקופה, דאם יעברו את השנה יצא פסח מאוחר מן האביב [ואין הכוונה לתקופת אביב שהיא

2. הטעם שעדיף לעבר את אדר, ולא לעבר את השנה, כתב היד רמ"ה: שלא לרחק הפסח מן

— מעברין, קפברי הם סוברים: כי כוליה חג בעינין התורה הקפידתה שכל חג הסוכות — וכולל יום טוב ראשון — יהיה בתקופה החדשה, ולכן: אם התקופה נופלת ביום י"ד תשרי — אין מעברין, דאף שהם סוברים: יום תקופה גומר, הרי הוא יום האחרון של תקופת תמוז, וכל החג יהיה בתקופת תשרי.

ומקשה הגמרא: איך יתכן שסוברים שגם יום טוב ראשון צריך להיות בתקופת תשרי? הרי חג האסיף בתיב שיהיה בתקופה חדשה, וביום טוב אין אוספין את התבואה מן השדות.

ומתרצת הגמרא: הם דורשים חג הבא "בזמן" אסיף, דהיינו חג הסוכות, שהוא בעונת האסיף, יהיה כולו בתקופת השנה שהיא תקופת תשרי.

ולסיכום:

תנא קמא ורבי שמעון: אחד משניהם סובר, שאם נופלת התקופה ביום ט"ז — מעברין, כיון שיום תקופה גומר, ואין כל חול המועד בתקופה חדשה, ואם נופלת בט"ו — אין מעברין.

והשני סובר שאם נופלת התקופה ביום י"ז — מעברין, שאין כל חול המועד בתקופה חדשה, ואם נופלת ביום ט"ז — אין מעברין, כיון שיום תקופה מתחיל, וכל ימי חול המועד הם בתקופת תשרי.

רבי יהודה סובר: אם נופלת התקופה ביום

והתוצן מסכים למקשן, ומודה שאחרים סוברים — להלכה — שאם תפול תקופת ניסן ביום חמשה עשר בחודש ניסן, מעברים את חודש אדר, כדי שתפול התקופה ביום ארבעה עשר לחודש ניסן. ומפרש פירש אחר בדברי אחרים. ולפי פירושו — אחרים אכן מדברים על תקופת ניסן, כדברי רב שמואל בר רב יצחק, אלא בקצת שינוי.

אמר רב אחא בר יעקב: התנא של הברייתא המביא את דברי אחרים — מלמעלה למטה קחשיב. מחשב את הימים מתאריכים הגדולים לתאריכים הקטנים, והכי קאמר: אם התקופה חסרה שמונה עשר יום, והתקופה נופלת ב"ט, בודאי מעברין, וכן אם התקופה חסרה י"ז, ט"ז, או אפילו ט"ו והתקופה נופלת בט"ז — מעברין, ועד איזה יום מעברין? עד מיעוטו. ובמיעוטו אין מעברין. וכמה מיעוטו? ארבעה עשר יום. שאם התקופה נופלת בט"ו — אין מעברין, ולמה, כי אפשר לעבר את חודש אדר — כדעת המקשן — ותפול תקופת ניסן ביום ארבעה עשר, כדי לקיים את דרשת המקרא: שמור אביב של תקופה שיהא בחדש ניסן.

הגמרא מבארת ביאור אחר בדברי אחרים, ולפי ביאור זה מדברים אחרים בתקופת תשרי.

רבינא אמר: לעולם האמת שאחרים בתשרי קיימי מדברים בתקופת תשרי ולא בניסן, ולכן אי אפשר לתקן שיעברו את אלול [כמבואר בהערה 1 בעמוד א] ולמה סוברים שאם התקופה נופלת בחמשה עשר בתשרי

תקופת ניסן — שהרי היא תשעים ואחד יום — אלא להתמלאות התבואה באביהן ועוד שיאוחר זמן הבאת הביכורים.

רש"י: הסנהדרין טעו להורות באחת מכל כריתות שבתורה, כגון שהורו שמותר לאכול את החילב של הקיבה, ועשו הציבור על פיהם ועשו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשמו, ונודעה החטאת אשר חטאו עליה, והקריבו הקהל פר בן בקר לחטאת, והביאו אותו לפני אוהל מועד, וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר לפני ה'".

קרבן זה נקרא: פר העלם דבר של ציבור.

הגמרא מבארת ודורשת: מנין שסנהדרין הגדולה סומכין ידיהם על ראש הפר, וסברות רבי שמעון ורבי יהודה.

תנו רבנן: כתוב בתורה **"וסמכו זקני"**. יכול יסמכו זקני השוק, שאינם חברי הסנהדרין, **תלמוד לומר "עדה"**, והיא הסנהדרין.

אי עדה — יכול קטני עדה, סנהדרין קטנה של עשרים ושלשה, **תלמוד לומר "העדה"** בה"א הידיעה, שהם מיוחדין **שבעדה** — סנהדרין גדולה.⁽³⁾

וכמה דיינים הם? ודורשים: **"וסמכו"** לשון רבים הרי שנים, **"זקני"** לשון רבים הרי עוד שנים, וכיון שאין עושין בית דין שקול⁽⁴⁾ במספר שאפשר להתחלק שוה בשוה — **מוסיפין עליהן עוד דיון אחד, הרי כאן חמשה** אלו הם דברי רבי יהודה. **רבי שמעון**

כ"א — מעברין, כיון שיום תקופה גומר, ואין אפילו מקצת חול המועד בתקופת תשרי, ואם נופלת ביום כ' — אין מעברין.

רבי יוסי סובר: אם תקופת תשרי נופלת בכ"ב תשרי — מעברין, דאין אפילו מקצת חול המועד בתקופת תשרי, ואם נופלת בכ"א תשרי — אין מעברין, דיום התקופה מתחיל, ויש מקצת חול המועד בתקופת תשרי. [ועיין בתוס', מתי נופלת תקופת ניסן].

אחרים לדעת רבי שמואל בר רב יצחק ורב אחא בר יעקב: תקופת ניסן אם נופלת ביום ט"ו ניסן — אין מעברין את השנה, כי אפשר לעבר את חדש אדר, ויהיה תקופת ניסן ביום י"ד לחודש, ואם נופלת תקופת ניסן ביום ט"ז ניסן — מעברין.

אחרים לדעת רבינא: אם נופלת תקופת תשרי ביום ט"ו תשרי — מעברין, כיון שיום התקופה גומר, ויום טוב ראשון של חג הסוכות יחול בתקופת תמוז. ואם נופלת ביום י"ד תשרי — אין מעברין.

שנינו במשנתנו: סמיכת זקנים וכו' בשלשה דברי רבי שמעון, רבי יהודה אומר בחמשה.

כתוב בתורה [ויקרא ד']: "ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל [פירש

3. וכתב ה"ד רמה: שאם היה כתוב: "וסמכו העדה", הייתי אומר: כל העדה — כל שבעים חברי הסנהדרין, ולכן כתוב: "זקני העדה" ללמד, שרק חלק מהסנהדרין.

ותירצו: שאם יחלקו ביניהם אם צריכים לסמוך בכל הכח תכריע הכרעת הרוב.

ועוד מתרצים: שאפילו בלי חילוקי דעות צריכים שלא יהיה בית דין שקול.

והיד רמה מתרץ: כגון אם יפול מום בקרבן,

4. הקשו התוס' במסכת יבמות [דף ק"א ע"א]: מה שייך כאן לומר: אין בית דין שקול, וכי איזה

אומר: "זקני" — שנים, ואין בית דין שקול
הרי כאן שלשה.

ומקשה הגמרא: ורבי שמעון! הרי כתיב:
"וסמכו" ואפשר לדרוש לעוד שנים —
כדרשת רבי יהודה.

והתירוק: ההוא "וסמכו" — אינו מיותר
לדרשה, כי מיבעי ליה לגופיה, צריכין אותו
לגוף ההוראה, שהקרבן צריך סמיכה.

וחזרת הקושיא על רבי יהודה —

ורבי יהודה, איך הוא דורש להוספת שני
זקנים, הרי צריכים אותו לגופיה.

והתירוק: לגופיה לא צריך. והטעם — דאם
כן דלא אתי "וסמכו" לדרשה, אלא לומר
שהקרבן צריכה סמיכה, ליכתוב, די לנו אם
התורה היתה כותבת: זקני העדה את ידיהם
על ראש הפר, והיה מובן ממה שכתוב "על"
שהכוונה לסמיכה על ראש הפר. ולכן
"וסמכו" מיותר לדרשה.

וחזרת הקושיא — ורבי שמעון, מה הוא
יענה לטענת רבי יהודה ש"וסמכו" מיותר
לדרשה.

והתירוק: אי כתיב הכי "זקני העדה על ראש
הפר" — הוה אמינא הייתי אומר: שאין
הכוונה לסמיכה ממש, ומאי שכתוב בתורה
"על" הייתי מפרש: "בסמוך"⁽⁵⁾, כלומר,
שזקני העדה יעמדו קרוב לפר, לכן כתבה
התורה: "וסמכו" שצריכין לסמוך ממש,
וממילא אין ייתור לדרשה.

וחזרת הקושיא —

ורבי יהודה — ומה יענה רבי יהודה על
טענת רבי שמעון: הרי משמעות "על" יכולה
להות "בסמוך".

והתירוק: גמר ראש ראש מקרבן עולה.
עדיין מלת "וסמכו" מיותרת לדרשה, שאף
אם היה כתוב: "זקני העדה את ידיהם על
ראש", הייתי דורש: שכמו שנאמר בקרבן
עולה [ויקרא א'] "ראש" שפירושו: סמיכה
— כן מה שנאמר בפר העלם דבר של ציבור
"ראש" פירושו סמיכה. לכן "וסמכו" מיותר
דרשה — להוסיף שני דיינים.

וחזרת הקושיא —

ורבי שמעון — ומה יענה על כך רבי
שמעון, הרי אפשר ללמוד גוף הסמיכה
מעולה בגזירה שוה ראש ראש.

והתירוק: לא גמר ראש ראש מעולה, אינו
דורש דרשה זו⁽⁶⁾, לכן אין כאן ייתור לדרוש
שום דרשה, כיון שצריכין את הפסוק
"וסמכו" ללמוד לגוף הסמיכה.

הקדמה לסוגיית סמיכת זקנים

זה לשון הרמב"ם [פרק ד' מהלכות
סנהדרין]: "אחד בית דין הגדול ואחד
סנהדרין קטנה או בית דין של שלשה, צריך
שיהיה [כל] אחד מהן סמוך מפי הסמוך,
ומשה רבינו סמך יהושע ביד שנאמר:
ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו, וכן השבעים

ויצטרכו להכריע אם הוא מום הפוסלו.

5. כמו שנאמר: "ועליו שבט מנשה" "הנה אנכי

עומד על העין", שפירושו בסמוך.

6. פירוש היד רמ"ה: שלא קיבל דרשה זו מרבו,

ועתה הגמרא דנה מנלן שצריכין שלשה.

אמר ליה אבבי לרב יוסף: מיסמך סבי בשלשה (7) — מנלן, מנין אנו למדים שצריכין להיסמך מפי שלשה? אילימא אם נאמר שנלמד מהא דכתיב: ויסמוך את ידיו עליו שמשה רבינו הסמיך את יהושע, אי הכי תיסגני בחד, אם כן שיהיה מספיק בסומך אחד, כמו שמשה רבינו הסמיך לבדו.

וכי תימא, ואם תאמר שמשא במקום שבעים וחד קאי, שלמשה היתה סמכות כשל שבעים ואחד דיינים, לפי שהיה ראש להם ושקול כמו כולם (8), ולכן אין סומך אחד מספיק — אם כן שאתה לומדו ממשה, ליבעי שבעים וחד. למד ממנו, שצריכין שבעים ואחד.

ומסקנת הגמרא: קשיא. רב יוסף אינו מתרץ. הגמרא דנה איך סומכין.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי:

זקנים — משה רבינו סמכם ושרתה עליהם שכינה ואותן הזקנים סמכו לאחרים ואחרים לאחרים, ונמצאו הסמוכין איש מפי איש עד בית דינו של יהושע ועד בית דינו של משה רבינו".

סמיכה זו נקראת "סמיכת זקנים", ודיניה ופרטיה מבוארים בסוגייתנו.

תנא שנינו: סמיכה על ראש פר העלם דבר של ציבור וסמיכת זקנים — בשלשה.

סברו ש"סמיכת זקנים" פירושו גם על ראש פר העלם דבר של ציבור, ולכן מקשה הגמרא: **מאי סמיכה ומאי סמיכת זקנים, הרי כבר אמרו "סמיכה".**

והתירוץ: **אמר רבי יוחנן, סמיכת זקנים שאמרה הבריייתא פירושה, מיסמך סבי, להאציל סמכות לדון ולהורות בדיני נפשות וקנסות וממונות. [ועיין בדף ג א — שם מבואר באיזה דינים צריכים דיינים סמוכין].**

ואין אדם דורש גזירה שוה מעצמו.

7. וכתב הר"ן ששני האחרים אינם צריכין להיות סמוכים. וראיתו, שאם גם הם סמוכין, אם כן למה תירצה הגמרא לקמן שמפני כבודו של רבי יהודה בן בכא לא הזכירו אותם. ומה הפחיתות כבוד שתהיה אם יחשיבו אותם עמו.

וכן פסק הרמב"ם [פ"ד הלכה ג]: "ואין סומכין סמיכה שהיא מינוי הזקנים לדיינות אלא בשלשה והוא שיהיה האחד מהן סמוך מפי אחרים"

והקשה התורת חיים דאם כן למה הצטער רבי יוחנן על רב חנינא ורב אושעיא לקמן בסוגיא, ופירש שם רש"י שלא מצא אחרים שיצטרפו עמו, והרי אפשר לצרף שנים שאינם סמוכים.

ומתרץ שהרמב"ם מפרש כמו שמפרש רש"י במסכת בבא מציעא [פ"ו ע"א] שלכן לא הסמיך את רבי יוחנן "שהיתה השעה נטרפת".

ובחידושי מרן רי"ז הלוי מבאר: שסובר הרמב"ם דיש כאן שני דינים, האחד, שצריכין בית דין, ולדין זה לא צריכים סמוכים, והשני, שיהיה סמוך איש מפי איש עד משה רבינו, ולדין זה מספיק בסמוך אחד.

אבל היד רמה סובר שצריכים ששלשתן יהיו סמוכין.

8. כתב היד רמ"ה: שקול היה כנגד שבעים ואחד שבכל דור ודור, שהרי כולם תלויים בו, והוא תלוי במקום, וכל דבריו לפי הדיבור נאמרו.

הפומך יהרג, וכל הנסמך יהרג, ועיר שסומכין בה תיחרב, ותחומין אלפיים אמה סביב לעיר שסומכין בהן, יעקרו.

מה עשה רבי יהודה בן בבא כדי שלא תתבטל הסמיכה מישראל? הלך וישב לו בין שני הרים גדולים, ובין שתי עיירות גדולות, ובין שני תחומי שבת, (1) בין העיר אושא לעיר שפרעם, ולא בתוך העיר, כדי שלא יחריבו את העיר. וסמך שם חמשה זקנים, חכמים, ואלו הן: רבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי שמעון, ורבי יוסי, ורבי אליעזר בן שמוע. (2)

וטרם שגומר לספר, מוסיפה הגמרא נוסח אחר, שהיו שם ששה נסמכים.

רב אויא מוסיף: אף רבי נחמיה.

ביון שהכירו אויביהם בהן, שנודע הדבר למלכות הרשעה, אמר להן רבי יהודה בן בבא לזקנים: בניי! רוצו, נוסו לכם מפני קלגסי רומי!

אמרו לו הזקנים, לרכי יהודה בן בבא: רבי! מה תהא עליך?!

אמר להן: איני יכול לברוח, והריני מוטל לפניהם כמו אבן שאין לה הופכים.

אמרו, סיפרו חכמים: לא זזו קלגסי רומי משם, עד שנעצו בו ברבי יהודה בן בבא שלש מאות לונביאות חניתות, ועשאוהו מנוקב בכברה.

הרי שרבי יהודה בן בבא הסמיך לבדו.

האם בידא ממש סמכין ליה, האם צריך הסומך לשים את ידיו על ראש הנסמך?

אמר ליה רב אשי: אין סומכין בידיים, אלא סמכין ליה בשמא, סומכין אותו בשם, כלומר, קרי ליה "רבי", ויהבי ליה רשותא למידין דיני קנסות, ונותנין לו רשות לדרון דיני קנסות. משום שהתורה קראתו "אלהים" שפירושו "מומחה".

שנינו סמיכת זקנים בשלשה. ומקשה הגמרא:

וכי חד לא סמיך, האם לא מספיק סומך אחד.

והא אמר רב יהודה אמר רב: ברב! זכור אותו האיש לטוב — ורבי יהודה בן בבא שמו — שאלמלא הוא, נשתכחו דיני קנסות מישראל.

טרם שרב יהודה גומר לספר, מקשה הגמרא:

אם נשתכחו — נגרוסינהו אפשר ללמד, הרי היו בדורו כמה וכמה חכמי התורה.

ומתרצת הגמרא: שהכוונה לומר שאלמלא רבי יהודה בן בבא — היתה מתבטלת הסמיכה, שכל סמוכי הדור לא סמכו מאימת גזירת מלכות רומי, והוא מסר נפשו על כך.

אלא, בטלו דיני קנסות מישראל. א-ת

שפעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזירה על ישראל, לבטל את הסמיכה, וגזרו שכל

2. ומשמע שאפשר לסמוך אפילו כמה בבת אחת. וכן כתב הרמב"ם [פ"ד ה"ז]: "יש

1. כדי שלא יעקרו את ההרים, ולא יחריבו את העיירות. יד רמ"ה וכן כתב המהרש"א.